

ÇEK CUMHURİYETİ ÜLKE NOTU MAKİNE VE AKSAMLARI DIŞ TİCARETİ

Çek Cumhuriyeti, AB'ye 2004 yılında üye olan 10 ülke içinde en fazla yabancı sermaye alan ve sahip olduğu potansiyel itibarıyla gelişme şansı en yüksek olan ülkelerin başında gelmektedir. Çek Cumhuriyeti, üyelik öncesinde de bulunan Serbest Ticaret Anlaşması sayesinde AB'ye üye olan diğer yeni ülkeler kadar uzun bir geçiş dönemi yaşamamıştır. Çek Cumhuriyeti'nin gösterdiği makroekonomik istikrar, ülkenin dış ticaret yapısındaki köklü değişiklikler, AB coğrafyasındaki konumu, vasıflı işgücü ve uygun yatırım ortamı ülkedeki doğrudan yabancı sermaye girişimini artırmıştır. Çek Cumhuriyeti'nin AB üyesi olması nedeniyle, Türkiye-Çek Cumhuriyeti ticareti fiilen Türkiye-AB Gümrük Birliği ve Katma Protokol hükümlerine göre yürütülmektedir. Türk firmaların Türkiye çıkışlı sanayi ürünlerine de bu nedenle Gümrük Vergisi uygulanmamaktadır.

Çek Cumhuriyeti ekonomik anlamda 2005 - 2008 yılları arasında ortalama % 6'nın üzerinde büyüme kaydetmiştir, ancak küresel kriz ile birlikte ihracat talebinde yaşanan azalmaya bağlı olarak 2008 yılında büyüme % 2,7 ile sınırlı kalmıştır. IMF'e göre Çek ekonomisinin 2010 yılında % 1,3 oranında büyüyeceği tahmin edilmektedir.

Küreselleşme, açık bir ekonomiye sahip olan Çek Cumhuriyeti için önemli rol oynamaktadır. Dış ticaret ilişkileri ülke için hayati derecede önemlidir. Ülkenin ticaret hacmi, GSYH'nin % 50'sinden fazladır. Çek Cumhuriyeti AB'ye katıldığından beri 2008 yılında ülke tarihinde ikinci defa ticaret hacmi bir önceki yıla göre azalmıştır. Ülkenin dış ticaretindeki bu olumsuz gelişme küresel ekonomik krize bağlı olarak yurt dışı taleplerdeki azalmaya ve imalat sanayindeki yavaşlamaya bağlıdır.

Çek Cumhuriyeti'nin en önemli ticari partnerleri Almanya ve Slovakya'dır. Çek Cumhuriyeti'nin dış ticaretinde en büyük paya sahip ürünler ise makine ve aksesuarları ile ulaşım araçlarıdır.

Türkiye ile Çek Cumhuriyeti arasındaki ilişkiler uzun bir geçmişe dayanmaktadır. I. Dünya Savaşı sonrasına kadar uzanan bu ilişkilerde sanayi alanında işbirliği öne çıkmaktadır.

1 Ocak 1993 tarihinden itibaren eski Çekoslovakya'nın Çek ve Slovak Cumhuriyetleri olarak bölünmesiyle birlikte, her iki Cumhuriyet de Çekoslovakya'nın uluslararası anlaşmalardan doğan yükümlülüklerini aynen kabul ettiklerini açıklamışlardır. 1/95 Sayılı Türkiye-AB Gümrük Birliği Kararı ile Türkiye'nin yüklendiği hükümler nedeniyle Türkiye, Çek Cumhuriyeti ile 03.10.1997 tarihinde serbest ticaret anlaşması imzalamış ve ticari ilişkiler 01.09.1998'den itibaren bu anlaşma çerçevesinde yürütülmüştür. 2004 yılı Mayıs ayında Çek Cumhuriyeti'nin AB üyesi olmasıyla, ticari ilişkiler fiilen gümrük birliği çerçevesinde yürütülmektedir.

A. ÇEK CUMHURİYETİ'NİN GENEL DIŞ TİCARETİ

1. İHRACAT

BM verilerine göre; Çek Cumhuriyeti'nin ihracatı 2008 yılında bir önceki yıla göre % 20,8 artış göstermiştir ve Çek Cumhuriyeti'nin ihracatı 146 milyar \$'a yükselmiştir. Ülkenin genel ihracatında ilk üç ülke sırasıyla Almanya, Slovakya ve Polonya'dır. Çek Cumhuriyeti'nin ihracatında en büyük payı alan ilk 20 ülke arasında en çok artış kaydedilen ülkeler ise sırasıyla; Rusya Federasyonu, Romanya ve Finlandiya olmuştur.

Türkiye 2008 yılı verilerine göre Çek Cumhuriyeti'nin ihracat yaptığı ülkeler arasında 21. sırada yer almaktadır.

Çek Cumhuriyeti'nin Ülkeler Bazında İhracatı (Bin \$)

SIRA	ÜLKE	2005	2006	2007	2008	07/08 DEĞİŞİM (%)
1	Almanya	26.200.644	30.366.436	37.191.792	44.867.596	20,6
2	Slovakya	6.733.382	8.023.954	10.508.420	13.437.522	27,9
3	Polonya	4.266.184	5.390.575	7.146.769	9.468.073	32,5
4	Fransa	4.139.348	5.268.095	6.515.460	7.887.134	21,1
5	İngiltere	3.633.631	4.548.918	6.081.748	7.020.774	15,4
6	Avusturya	4.302.665	4.856.498	5.566.282	6.921.695	24,4
7	İtalya	3.326.294	4.390.757	5.864.001	6.810.188	16,1
8	Hollanda	2.840.962	3.457.467	4.461.805	5.744.391	28,7
9	Macaristan	2.085.684	2.855.510	3.807.697	4.150.478	9,0
10	Rusya Fed.	1.401.251	1.894.521	2.861.907	3.988.127	39,4
11	Belçika	2.076.542	2.726.804	3.453.866	3.918.942	13,5
12	İspanya	1.990.155	2.561.257	3.150.618	3.351.480	6,4
13	İsveç	1.172.310	1.557.338	2.135.438	2.584.942	21,0
14	ABD	2.074.700	2.183.107	2.351.013	2.541.341	8,1
15	Romanya	831.286	1.159.619	1.566.750	2.144.710	36,9
16	İsviçre	989.285	1.322.867	1.802.609	2.112.486	17,2
17	Ukrayna	702.341	962.060	1.188.367	1.497.729	26,0
18	Danimarka	588.997	911.762	1.070.733	1.157.655	8,1
19	Finlandiya	432.697	549.680	694.012	930.196	34,0
20	Slovenya	444.300	484.901	666.980	830.426	24,5
	Diğer	7.975.886	9.668.858	12.814.229	14.721.139	14,9
	TOPLAM	78.208.544	95.140.984	120.900.496	146.087.024	20,8

Kaynak: www.trademap.org (BM İstatistik Bölümü)

2008 yılında Çek Cumhuriyeti'nin önemli ihrac ürünleri incelendiğinde ilk sırayı "makine ve aksamları" oluşturmaktadır. Bu mal grubunu "motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler" ile "elektrikli makine ve cihazlar" takip etmektedir. Çek Cum. 2008 yılında yaklaşık 29 milyar \$ değerinde makine ve aksamları ihracatı gerçekleştirmiştir ve bir önceki yıla göre ürün ihracatı % 16,8 artış göstermiştir.

Çek Cumhuriyeti'nin Fasıllar Bazında İhracatı (Bin \$)

SIRA	GTİP	GTİP TANIMI	2005	2006	2007	2008	07/08 DEĞİŞİM (%)
1	84	Nükleer reaktörler, kazan, makine ve cihazlar, alet ve parçaları	15.354.397	19.482.048	24.727.934	28.880.812	16,8
2	87	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler vb.	12.804.246	16.132.165	20.336.388	23.226.774	14,2
3	85	Elektrikli Makine ve Cihazlar	11.124.860	13.872.669	19.876.918	26.155.024	31,6
4	73	Demir veya çelikten eşya	4.056.744	4.635.045	5.982.851	7.365.110	23,1
5	72	Demir ve çelik	3.018.845	3.549.730	4.580.846	5.994.606	30,9
6	39	Plastik ve plastikten mamul eşya	2.859.730	3.268.740	4.058.753	4.968.145	22,4
7	27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve müstahsalları	2.363.995	2.631.403	3.180.364	4.902.973	54,2
8	94	Mobilyalar, aydınlatma, reklam lambaları, prefabrik yapılar	2.465.249	2.531.136	3.091.287	3.609.263	16,8
9	40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	1.890.627	2.142.119	2.837.227	3.186.181	12,3
10	70	Cam ve cam eşya	1.759.945	1.874.721	2.084.452	2.185.578	4,9
		Diğer	20.509.906	25.021.211	30.143.477	35.612.560	18,1
		TOPLAM	78.208.544	95.140.984	120.900.496	146.087.024	20,8

Kaynak: www.trademap.org (BM İstatistik Bölümü)

2. İTHALAT

Çek Cumhuriyeti'nin ithalatı 2008 yılında % 21,4 artarak 141,8 milyar \$'a ulaşmıştır. Aynı yılda ülkenin genel ithalatında en çok payı alan ilk üç ülke sırasıyla Almanya, Çin ve Rusya Federasyonu olmuştur.

Çek Cumhuriyeti'nin ithalatında en büyük payı alan ilk 20 ülke arasında en çok artış kaydedilen ülkeler ise sırasıyla; Rusya Fed., Azerbaycan, G. Kore Cum. ve Çin'dir. 'dir. Türkiye, BM'nin 2008 yılı verilerine göre ülkenin ithalatında 23. sırada yer almaktadır.

Çek Cumhuriyeti'nin Ülkeler Bazında İthalatı (Bin \$)

SIRA	ÜLKELER	2005	2006	2007	2008	07/08 DEĞİŞİM (%)
1	Almanya	22.965.404	26.583.076	32.771.956	38.009.384	16,0
2	Çin	3.924.155	5.711.362	9.193.963	12.442.373	35,3
3	Rusya Fed.	4.360.243	5.593.601	5.624.593	9.141.003	62,5
4	Polonya	3.789.015	5.270.903	6.684.487	8.290.826	24,0
5	Slovakya	4.155.098	5.009.875	6.220.489	7.894.163	26,9
6	İtalya	3.637.917	4.364.051	5.523.691	6.373.553	15,4
7	Fransa	3.468.969	4.463.305	5.357.723	5.784.067	8,0
8	Avusturya	3.037.735	3.488.685	4.450.763	5.264.043	18,3
9	Japonya	2.400.265	2.827.818	3.850.855	4.718.409	22,5
10	Hollanda	3.079.957	3.750.885	4.532.275	4.360.913	-3,8
11	Macaristan	1.675.700	2.267.418	3.358.696	3.866.685	15,1
12	İngiltere	1.912.178	2.456.689	3.187.828	3.413.121	7,1
13	ABD	1.986.327	2.178.223	2.634.216	2.922.338	10,9
14	Belçika	1.512.599	1.866.268	2.270.274	2.759.979	21,6
15	İspanya	1.485.466	1.790.353	2.262.676	2.592.233	14,6
16	İsviçre	1.201.345	1.282.987	1.365.983	1.580.959	15,7
17	Azerbaycan	583.665	972.920	1.025.396	1.568.827	53,0
18	G. Kore Cum.	589.509	719.674	1.058.406	1.487.400	40,5
19	İsveç	1.262.626	1.018.721	1.347.570	1.375.476	2,1
20	Tayvan	708.323	1.140.716	1.242.888	1.296.653	4,3
	Diğer	8.790.816	10.671.942	12.857.472	16.691.435	29,8
	TOPLAM	76.527.312	93.429.472	116.822.200	141.833.840	21,4

Kaynak: www.trademap.org (BM İstatistik Bölümü)

“Makine ve aksamları” Çek Cumhuriyeti'nin en önemli ithal kalemidir. Çek Cumhuriyeti'nin ithal ettiği başlıca diğer ürünler “elektrikli makine ve cihazlar”, “mineral yakıtlar, yağlar ve müstahsallar” ile “motorlu kara taşıtları, römorklar, bisikletler”dir. 2008 yılında 23,7 milyar \$ olan makine ve aksamları ithalatı Çek Cumhuriyeti'nin genel ithalatından % 16,7 pay almaktadır.

Çek Cumhuriyeti'nin Başlıca Fasıllar Bazında İthalatı (Bin \$)

SIRA	GTİP	GTİP TANIMI	2005	2006	2007	2008
1	84	Nükleer reaktörler, kazan, makine ve cihazlar, aletler ve parçaları	12.113.671	15.908.178	20.810.116	23.749.656
2	85	Elektrikli makine ve cihazlar, aksam ve parçaları	11.142.059	14.181.987	18.958.598	22.694.618
3	27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve müstahsallar	7.079.990	8.402.137	9.200.417	14.737.425
4	87	Motorlu kara taşıtları, römorklar, bisikletler vb.	6.651.940	8.059.514	10.477.541	12.222.173
5	72	Demir ve çelik	3.552.048	4.415.381	6.030.711	7.560.846
6	39	Plastik ve plastikten mamul eşya	4.451.330	5.118.146	6.195.947	7.048.673
7	73	Demir veya çelikten eşya	2.415.827	2.942.346	3.843.152	4.607.680
8	30	Eczacılık Ürünleri	2.028.968	2.154.760	2.895.217	3.703.145
9	90	Optik alet ve cihazlar, sinema, ölçü, kontrol ayar alet ve cihazları vb.	1.795.515	2.068.547	2.338.243	3.164.458
10	48	Kağıt ve karton, kağıt ve kartondan eşya	1.492.981	1.621.292	2.042.741	2.471.386
		Diğer	23.802.987	28.557.185	34.029.516	39.873.775
		TOPLAM	76.527.312	93.429.472	116.822.200	141.833.840

Kaynak: www.trademap.org (BM İstatistik Bölümü)

B. TÜRKİYE-ÇEK CUMHURİYETİ DIŞ TİCARETİ

İkili Ticaret Verileri (\$)

		2007	2008	2009
İhracatımız	Değer	577.604.815	700.823.693	489.029.183
	Değişim %		21,3	-30,2
İthalatımız	Değer	1.169.129.913	1.303.954.674	1.028.644.277
	Değişim %		11,5	-21,1
Hacim	Değer	1.746.734.728	2.004.778.367	1.517.673.460
	Değişim %		14,8	-24,3
Denge	Değer	-591.525.098	-603.130.981	-539.615.094
	Değişim %		2,0	-10,5

Kaynak:TÜİK

2009 yılı verileri bir önceki yıl ile kıyaslandığında Çek Cumhuriyeti'ne ihracatımızda % 30,2 oranında, ithalatımızda ise % 21,1 seviyesinde bir azalış gerçekleştiği görülmektedir.

Ülkemiz ile Çek Cumhuriyeti arasındaki ticaret hacmi de 2009 yılında % 24,3 gerilemiş ve 1 milyar 517 milyon \$ seviyesinde gerçekleşmiştir.

Çek Cumhuriyeti'ne İhracatımızda Başlıca Maddeler (\$)

GTİP	GTİP TANIMI	2007	2008	2009	DEĞİŞİM 08/09 (%)
87	MOTORLU KARA TAŞITLARI, TRAKTÖR, BİSİKLET, MOTOSİKLET VE DİĞER	162.620.687	222.787.814	110.152.419	-50,6
62	ÖRÜLMEMİŞ GİYİM EŞYASI VE AKSESUARLARI	59.974.239	71.645.760	85.628.936	19,5
85	ELEKTRİKLİ MAKİNA VE CİHAZLAR, AKSAM VE PARÇALARI	45.355.238	54.346.086	42.538.439	-21,7
84	NÜKLEER REAKTÖRLER, KAZAN; MAKİNA VE CİHAZLAR, ALETLER, PARÇALARI	40.841.205	56.240.563	28.240.464	-49,8
40	KAUÇUK VE KAUÇUKTAN EŞYA	15.431.071	25.940.375	20.936.715	-19,3
61	ÖRME GİYİM EŞYASI VE AKSESUARLARI	31.410.870	20.395.779	18.246.023	-10,5
39	PLASTİK VE PLASTİKTEN MAMUL EŞYA	17.441.411	21.669.575	17.113.926	-21,0
73	DEMİR VEYA ÇELİKTEN EŞYA	18.998.960	24.151.502	16.761.996	-30,6
08	YENİLEN MEYVALAR, KABUKLU YEMİŞLER, TURUNÇGİL VE KAVUN KABUĞU	12.168.610	16.067.407	15.405.101	-4,1
71	İNCİLER, KIYMETLİ TAŞ VE METAL MAMULLERİ, MADENİ PARALAR	16.074.649	18.660.798	15.126.410	-18,9
	Diğer	157.287.875	168.918.034	118.878.754	-29,6
	TOPLAM	577.604.815	700.823.693	489.029.183	-30,2

Kaynak:TÜİK

Çek Cumhuriyeti'ne yönelik ihracatımız 2009 yılında % 30,2 azalarak 489 milyon \$ olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu ülkeye gerçekleştirdiğimiz ilk 10 madde arasında 2009 yılında sadece "örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarları" grubunda artış kaydedilmiştir. "Makine ve aksamaları" 2009 yılında Çek Cumhuriyeti'ne ihracatımızda 4. sırada yer almaktadır.

Çek Cumhuriyeti'nden İthalatımızda Başlıca Maddeler (\$)

GTİP	GTİP TANIMI	2007	2008	2009	DEĞİŞİM 08/09 (%)
84	NÜKLEER REAKTÖRLER,KAZAN;MAKİNA VE CİHAZLAR,ALETLER,PARÇALARI	416.774.164	396.680.878	303.916.414	-23,4
87	MOTORLU KARA TAŞITLARI, TRAKTÖR, BİSİKLET, MOTOSİKLET VE DİĞER	244.532.144	294.877.858	201.207.370	-31,8
85	ELEKTRİKLİ MAKİNA VE CİHAZLAR,AKSAM VE PARÇALARI	200.812.262	247.744.800	174.712.263	-29,5
39	PLASTİK VE PLASTİKTEN MAMUL EŞYA	38.300.941	45.305.493	47.894.146	5,7
40	KAUÇUK VE KAUÇUKTAN EŞYA	33.102.339	36.325.130	43.140.721	18,8
72	DEMİR VE ÇELİK	32.714.423	44.255.831	33.317.500	-24,7
83	ADİ METALLERDEN ÇEŞİTLİ EŞYA	10.632.164	25.809.447	29.194.399	13,1
73	DEMİR VEYA ÇELİKTEN EŞYA	25.205.630	34.823.905	25.649.717	-26,3
90	OPTİK,FOTOĞRAF,SİNEMA,ÖLÇÜ,KONTROL,AYAR CİHAZLARI,TIBBİ ALET.	18.024.001	20.364.250	24.125.320	18,5
51	YÜN,KIL,AT KILI;BUNLARIN İPLİK VE DOKUMALARI	33.891.014	32.589.032	20.102.899	-38,3
	Diğer	115.140.831	125.178.050	125.383.528	0,2
	TOPLAM	1.169.129.913	1.303.954.674	1.028.644.277	-21,1

Kaynak:TÜİK

Çek Cumhuriyeti'nden ithalatımız 2009 yılında % 21 gerileyerek 1 milyar \$ seviyesinde gerçekleşmiştir. En büyük ithalat kalemlerimiz incelendiğinde "Makine ve Aksamları" ve "Motorlu Kara Taşıtları, Traktör, Bisikler, Motosikler" göze çarpmaktadır. Çek Cumhuriyeti'nden gerçekleştirdiğimiz ithalat arasında 2009 yılında en fazla artış "Kauçuk ve Kauçuktan Eşya" ile "Optik, Fotoğraf, Sinema vb. Cihazları"nda görülmektedir.

C. ÇEK CUMHURİYETİ'NİN MAKİNE VE AKSAMLARI SEKTÖRÜ DİŞ TİCARETİ

1. İHRACAT

2008 yılında "makine ve aksamları" ürün grubu Çek Cumhuriyeti'nin toplam ihracatından % 20 pay almıştır.

Çek Cumhuriyeti'nin 2008 yılında makine ihracatı % 16,8 artmış ve 28,8 milyar \$ seviyesinde gerçekleşmiştir. Makine ihracatında ilk sırada yer alan ülkeler Almanya, Fransa ve İngiltere'dir.

İhracat artışına göre sıralama yapıldığında ilk 20 içinde yer alan ülkeler arasında Rusya Fed., Polonya ve Ukrayna'nın ilk üçte yer aldığı görülmektedir.

Çek Cumhuriyeti'nin Ülkelere Göre Makine ve Aksamları İhracatı (Bin \$) - 84. Fasıl

SIRA	ÜLKELER	2005	2006	2007	2008	DEĞİŞİM 07/08 (%)
1	Almanya	4.520.605	5.480.590	7.137.931	8.609.831	20,6
2	Fransa	1.418.057	1.547.252	1.687.901	1.964.060	16,4
3	İngiltere	746.495	1.134.463	1.570.657	1.724.971	9,8
4	Hollanda	1.279.677	1.546.478	1.301.955	1.690.649	29,9
5	İtalya	699.242	977.346	1.409.347	1.559.117	10,6
6	Rusya Fed.	378.866	484.794	886.906	1.260.698	42,1
7	Slovakya	726.839	820.338	1.008.965	1.259.528	24,8
8	Belçika	571.689	778.136	1.056.165	1.089.340	3,1
9	Avusturya	506.287	718.458	832.898	1.019.001	22,3
10	Polonya	421.906	527.073	691.702	950.644	37,4
11	İspanya	484.538	760.469	902.175	948.256	5,1
12	İsveç	272.286	379.253	566.702	710.873	25,4
13	İsviçre	223.111	318.261	487.091	595.399	22,2
14	ABD	537.734	548.773	577.528	512.372	-11,3
15	Macaristan	302.649	530.114	666.510	422.970	-36,5
16	Ukrayna	148.939	237.176	281.007	379.896	35,2
17	Çin	125.378	169.982	333.518	351.059	5,3
18	Hindistan	93.346	123.508	189.723	200.854	5,9
19	Japonya	117.704	136.037	197.174	191.631	-2,8
20	Romanya	91.052	139.899	153.218	187.378	22,3
	Diğer	1.688.000	2.123.647	2.788.858	3.252.265	16,6
	TOPLAM	15.354.397	19.482.048	24.727.934	28.880.812	16,8

Kaynak: www.trademap.org (BM İstatistik bölümü verileri)

2008 yılında Çek Cumhuriyeti'nin makine ve aksamları ihracatında ilk üç sırayı 7,3 milyar \$ ile "Otomatik bilgi işlem makineleri", 1,6 milyar \$ ile "Matbaacılığa mahsus makineler" ve 1,5 milyar \$ ile "Klima cihazları-vantilatörlü, ısı, nem değiştirme tertibatlı makineler" almıştır.

Çek Cumhuriyeti'nin Makine ve Aksamları İhracatındaki Başlıca Kalemler (Bin \$)

SIRA	GTİP	GTİP TANIMI	2005	2006	2007	2008
1	8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	3.922.043	5.743.697	6.513.149	7.369.178
2	8443	Matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler	97.109	110.462	1.083.733	1.622.411
3	8415	Klima Cihazları-Vantilatörlü, ısı, nem değiştirme tertibatlı	868.690	1.094.593	1.304.374	1.532.502
4	8431	8425 ve 8430 pozisyonlarına ait makine aksamları	720.357	936.610	1.297.353	1.525.000
5	8413	Sıvılar için pompalar, sıvı elevatörleri	1.378.592	1.183.731	1.388.916	1.483.476

6	8409	İçten yanmalı, pistonlu motorların aksam ve parçaları	474.320	786.183	946.674	1.166.062
7	8473	Yazı, hesap, muhasebe, bilgi işlem, büro için diğer makine ve cihazların aksamı	924.754	1.505.370	1.468.546	1.074.713
8	8481	Muslukçu, borucu eşyası, basınç düşürücü, termostatik valf dahil	417.529	565.840	745.182	909.122
9	8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	355.914	584.997	818.236	873.209
10	8479	Kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar	355.225	447.078	581.909	863.648
		Diğer	5.839.864	6.523.487	8.579.862	10.461.491
		TOPLAM	15.354.397	19.482.048	24.727.934	28.880.812

Kaynak: www.trademap.org (BM istatistik bölümü verileri)

Çek Cumhuriyeti'nin 2008 yılında gerçekleştirdiği makine ve aksamları ihracatında en çok pay alan ilk 10 pozisyon arasında;

ihracatı en çok artan alt gruplar sırasıyla;

- Matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler (% 49,7)
- Kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar (% 48,4)
- İçten yanmalı, pistonlu motorların aksam ve parçaları (% 23,2)

ihracatında düşüş görülen grup ise;

- Yazı, hesap, muhasebe, bilgi işlem, büro için diğer makine ve cihazların aksamı (-% 26,8) olmuştur.

2. İTHALAT

2008 yılında Çek Cumhuriyeti'nin genel ithalatında makine ve aksamlarının payı % 16,7 seviyesinde kaydedilmiştir.

Çek Cumhuriyeti'nin 84. fasıl bazında makine ithalatı 2008 yılında bir önceki seneye göre %14,1 oranında artış göstererek 23,7 milyar \$'a ulaşmıştır. Almanya, Çin, İtalya, Japonya ve Polonya ülkenin makine ithal ettiği başlıca ülkelerdir.

Çek Cumhuriyeti'nin makine ithal ettiği başlıca ülkeler arasında değer bazında artışa göre yapılan sıralamada Singapur, Tayland ve G.Kore ilk üçte yer almaktadır.

Çek Cumhuriyeti'nin Ülkelere Göre Makine ve Aksamları İthalatı (Bin \$) - 84. Fasıl

SIRA	ÜLKELER	2005	2006	2007	2008	DEĞİŞİM 07/08 (%)
1	Almanya	3.853.347	4.672.159	5.960.742	6.849.001	14,9
2	Çin	1.326.744	2.128.126	3.269.590	4.256.636	30,2
3	İtalya	778.775	941.657	1.180.714	1.346.122	14,0
4	Japonya	521.417	575.378	876.858	1.133.291	29,2
5	Polonya	251.994	537.190	723.073	981.558	35,7
6	Hollanda	727.164	1.377.090	1.609.874	832.024	-48,3
7	Fransa	542.415	726.314	866.890	827.829	-4,5
8	Macaristan	532.211	682.095	850.401	810.987	-4,6
9	Singapur	105.253	134.106	327.393	703.188	114,8
10	ABD	460.627	538.789	602.364	685.386	13,8
11	İngiltere	401.557	484.181	582.318	575.215	-1,2
12	Avusturya	369.381	442.341	511.188	567.783	11,1
13	Slovakya	207.705	247.504	348.557	485.055	39,2
14	Tayland	108.619	119.108	230.708	465.724	101,9
15	Tayvan	268.568	376.671	506.421	451.181	-10,9
16	G. Kore Cum.	149.507	188.903	218.040	338.319	55,2
17	İsviçre	214.645	237.751	243.121	286.050	17,7
18	İspanya	158.080	192.670	232.540	255.234	9,8
19	Malezya	73.758	104.444	204.654	246.090	20,2
20	İrlanda	166.390	179.889	222.425	238.880	7,4
	Diğer	895.512	1.021.817	1.242.247	1.414.093	13,8
	TOPLAM	12.113.671	15.908.178	20.810.116	23.749.656	14,1

Kaynak: www.trademap.org (BM istatistik bölümü verileri)

2008 yılında, Çek Cumhuriyeti'nin makine ve aksamları ithalatındaki başlıca kalemler arasında ilk sırayı % 17 pay ile "Otomatik bilgi işlem makineleri" almaktadır.

Çek Cumhuriyeti'nin Makine ve Aksamları İthalatındaki Başlıca Kalemler (Bin \$)

SIRA	GTİP	GTİP TANIMI	2005	2006	2007	2008
1	8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	1.974.917	2.943.031	3.457.058	4.035.236
2	8473	Yazı, hesap, muhasebe, bilgi işlem, büro için diğer makine ve cihazların aksamı	1.540.351	2.876.325	3.315.854	3.189.224
3	8443	Matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler	111.102	103.580	1.097.251	1.552.671
4	8481	Muslukçu, borucu eşyası, basınç düşürücü, termostatik valf dahil	528.052	637.176	805.577	860.751

5	8483	Transmisyon milleri, kranklar, yatak kovanları, dişliler, çarklar	539.039	640.346	804.129	842.742
6	8407	Alternatif-rotatif kıvılcım ateşlemeli, içten yanmalı motorlar	348.246	574.924	638.274	819.625
7	8479	Kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar	358.884	471.611	600.800	767.892
8	8413	Sıvılar için pompalar, sıvı elevatörleri	453.852	575.439	702.067	748.741
9	8408	Dizel, yarı dizel motorlar (Hava basıncı ile ateşlenen, pistonlu)	547.621	667.702	802.361	716.483
10	8421	Santrifüjle çalışan kurutma, filtre, arıtma cihazları	358.677	510.469	658.327	654.344
		Diğer	5.352.930	5.907.575	7.928.418	9.561.947
		TOPLAM	12.113.671	15.908.178	20.810.116	23.749.656

Kaynak: www.trademap.org (BM istatistik bölümü verileri)

Çek Cumhuriyeti'nin 2008 yılında gerçekleştirdiği makine ve aksamaları ithalatında en çok pay alan ilk 10 pozisyon arasında;

ithalatı en çok artan alt gruplar sırasıyla;

- Matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler (% 41,5)
- Alternatif-rotatif kıvılcım ateşlemeli, içten yanmalı motorlar (% 28,4)
- Kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar (% 27,8)

ithalatında en çok düşüş görülenler ise sırasıyla;

- Dizel, yarı dizel motorlar (Hava basıncı ile ateşlenen, pistonlu) (% -10,7)
- Yazı, hesap, muhasebe, bilgi işlem, büro için diğer makine ve cihazların aksamı (-% 3,8) olmuştur.

D. TÜRKİYE – ÇEK CUMHURİYETİ MAKİNE VE AKSAMLARI SEKTÖRÜ DIŞ TİCARETİ

TÜİK verilerine göre; 2009 yılında ülkemizin 84. fasıl itibarıyla makine ve aksamaları sektörü ihracatında 48. sırada bulunan Çek Cumhuriyeti, sektör ihracatımızdan %0,3 pay almıştır. 2009 yılında Çek Cumhuriyeti'ne makine ve aksamaları ihracatımız yaklaşık % 50 azalarak 28,2 milyon \$'a gerilemiş; Çek Cumhuriyeti'nden ithalatımız da % 23,4 oranında azalarak 304 milyon \$'a düşmüştür.

Çek Cumhuriyeti ile Türkiye arasındaki makine ve aksamaları dış ticaret hacmi 2009 yılında % 26,7 gerileyerek 332 milyon \$ gerçekleşmiştir.

Türkiye – Çek Cumhuriyeti Makine ve Aksamları Dış Ticareti (\$ - 84. Fası)

		2007	2008	2009	2010 (Ocak-Ağustos)
İhracat	Değer	40.841.205	56.240.563	28.240.464	24.880.702
	Değişim %		37,7	-49,8	
İthalat	Değer	416.774.164	396.680.878	303.916.414	195.580.142
	Değişim %		-4,8	-23,4	
Hacim	Değer	457.615.369	452.921.441	332.156.878	220.460.844
	Değişim %		-1,0	-26,7	
Denge	Değer	-375.932.959	-340.440.315	-275.675.950	-170.699.440
	Değişim %		-9,4	-19,0	

Kaynak: TÜİK

1. İHRACAT

Çek Cumhuriyeti'ne 84. fasıl itibariyle makine sektörü ihracatında önemli yer tutan kalemler pozisyon bazında incelendiğinde 2009 yılında; ilk sırada "ağır iş makine ve cihazlarının aksam ve parçaları", ikinci sırada "çamaşır yıkama makineleri" ve üçüncü sırada ise "rulmanlar"ın yer aldığı görülmektedir.

Çek Cumhuriyeti'ne Makine ve Aksamları İhracatımızda Başlıca Kalemler (84.Fasıl-\$)

SIRA	GTİP	GTİP TANIMI	2007	2008	2009
1	8431	AĞIR İŞ MAKİNE VE CİHAZLARININ AKSAMI, PARÇALARI	5.121.024	9.160.409	5.513.597
2	8450	ÇAMAŞIR YIKAMA MAKİNELERİ	6.449.530	6.153.324	4.787.551
3	8482	HER NEVİ RULMANLAR	5.286.330	6.545.336	2.958.454
4	8414	HAVA-VAKUM POMPASI, HAVA/GAZ KOMPRESÖRÜ, VANTİLATÖR, ASPİRATÖR	2.416.412	1.931.758	2.650.192
5	8418	BUZDOLAPLARI, DONDURUCULAR, SOĞUTUCULAR, ISI POMPALARI	6.211.720	7.839.764	2.600.467
6	8462	METALLERİ DÖVME, İŞLEME, KESME, ŞATAFLAMA PRESLERİ, MAKİNELERİ	4.218.245	8.916.503	1.789.044
7	8417	SANAYİ VE LABORATUVAR İÇİN FIRINLAR; ELEKTRİKSİZ	271.619	0	981.623
8	8422	YIKAMA, TEMİZLEME, KURUTMA, DOLDURMA VB. İŞLER İÇİN MAKİNE, CİHAZ	1.788.067	2.160.814	822.708
9	8421	SANTRİFÜJLE ÇALIŞAN KURUTMA, FİLTRE, ARITMA CİHAZLARI	852.079	804.471	723.712
10	8479	KENDİNE ÖZGÜ FONKSİYONLU MAKİNE VE CİHAZLAR	216.724	911.343	710.887
		DİĞER	8.009.455	11.816.841	4.702.229
		TOPLAM	40.841.205	56.240.563	28.240.464

Kaynak: TÜİK Verileri

2. İTHALAT

2009 yılında Türkiye'nin Çek Cumhuriyeti'nden 84. fasıl itibariyle en fazla ithal ettiği ürün grupları sırasıyla, "Dizel, Yarı Dizel Motorlar", "Otomatik Bilgi İşlem Makineleri" ve "Santrifüjle Çalışan Kurutma, Filtre, Arıtma Cihazları" olmuştur.

Çek Cumhuriyeti'nden Makine ve Aksamları İthalatımızda Başlıca Kalemler (84.Fasıl-Ş)

SIRA	GTİP	GTİP TANIMI	2007	2008	2009
1	8408	DİZEL, YARI DİZEL MOTORLAR (HAVA BASINCI İLE ATEŞLENEN, PİSTONLU)	171.422.347	181.051.112	112.025.607
2	8471	OTOMATİK BİLGİ İŞLEM MAKİNELERİ, ÜNİTELERİ	96.362.785	77.898.344	79.434.577
3	8421	SANTRİFÜJLE ÇALIŞAN KURUTMA, FİLTRE, ARITMA CİHAZLARI	5.739.544	8.072.826	16.022.110
4	8481	MUSLUKÇU, BORUCU EŞYASI-BASINÇ DÜŞÜRÜCÜ, TERMOSTATİK VALF DAHİL	11.445.504	9.240.712	7.893.150
5	8415	KLİMA CİHAZLARI-VANTİLATÖRLÜ, ISI, NEM DEĞİŞTİRME TERTİBATLI	15.415.394	9.713.057	7.355.752
6	8483	TRANSMİSYON MİLLERİ, KRANKLAR, YATAK KOVANLARI, DİŞLİLER, ÇARKLAR	4.170.796	9.960.345	6.668.188
7	8409	İÇTEN YANMALI, PİSTONLU MOTORLARIN AKSAM-PARÇALARI	3.995.427	6.107.441	6.195.079
8	8418	BUZDOLAPLARI, DONDURUCULAR, SOĞUTUCULAR, ISI POMPALARI	746.852	8.263.862	6.025.395
9	8413	SIVILAR İÇİN POMPALAR, SIVI ELEVATÖRLERİ	9.762.170	9.211.636	5.352.796
10	8479	KENDİNE ÖZGÜ FONKSİYONLU MAKİNE VE CİHAZLAR	1.743.069	2.324.537	5.063.950
		DİĞER	95.970.276	74.837.006	51.879.810
		TOPLAM	416.774.164	396.680.878	303.916.414

Kaynak: TÜİK Verileri

KAYNAKLAR

- BM İstatistik Bölümü Verileri
- TÜİK Verileri
- T.C. Prag Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği Raporları